

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Divi Bambergenses S. Henricvs Imperator S. Kvnegvndis
Imperatrix S. Otho Episcopvs**

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

Jn Caput XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41527

In Caput XXV.

Quum vnum album) Hoffmannus in Annalibus. Inde privilegia renouare aggressus (Benedictus Pontifex) beneficia & iura a predecessibus suis collata renouauit. Qua de re Henricus Episcopatum, album & phaleratum equum, ac centenas marcas argenti, sancto Petro & successoribus eius in singulos annos dandas obligauit. Quam pensionem postea Leonem IX. remisisse, scribit idem Hoffmannus.

In Caput XXVIII.

Væ hoc capite de statera & calice aureo referuntur, non probat Crancius; nam lib. 4. Metropoles cap. 9. ita scribit: Non habet apud me fidem fabula, quam Mersburgensis Ecclesia prædicat de calice aureo, cui ansa sit detracta, cum in trutina meritorum ac demeritorum eius (Henrici Imp.) ab Laurentio diuo Martyre iniiceretur calix iste, qui merita faceret demeritis præponderari. Non solent in sanctos referri, quorum de virtutibus tam ambiguum est indicium. Nec tam leui momento pendebat sanctissimi Regis æterna salus, vt vnius pondere calicis trutina illa librans in vnam decideret partem. Ego sanctissimi Imperatoris meritum indignam esse duco fabulationem. Potest ex aliis causis ansa esse calicis detracta. Ita Crancius.

Apud Græcos & Latinos spiritualis illa meritorum ac demeritorum cuiusuis animæ ex corpore iam iam egressæ, consideratio & quasi examinatio, libræ seu trutinæ similitudine & pictura mortalium oculis repræsentatur. Hinc illa admodum frequens imago Michaëlis Archangeli cum statera, in cuius vna parte anima cum meritis: in altera demerita visuntur. Qua de re pulcherrimè scribit in sua Dioptra lib. 4. cap. 20. Philippus Solitarius, vetus & Græcus Auctor, cuius verba placeat adscribere: *Quis vel sermo exprimet, vel intellectus tandem capiet, quam calamitatem necessario subitura es. quando instabit a corpore separatio? Demones male feriati cum tumultu aduenient, chirographa & peccatorum acervos apportantes. Angeli humaniter ea per trutinam exami-*
nabunt,

nabunt, quibus demones grauiora tua crimina adiciunt. Si iurasti, si sur-
 tum fecisti, si calumniam struxisti, si scortationes, & adulteria perpetrasti,
 si auersus impudicus fuisti, si te supra fratres extulisti, si contra amicos men-
 titus es: totum denique, & simpliciter peccatorum tuorum Catalogum, seu
 sciens, seu nesciens, seu sentiens seu non sentiens illa commiseris. In humeris
 gestabunt, & apportabunt omnia maleficia, festinabuntque ut hominum
 exitio latantes, & num peccatorum lanx deorsum vergat, obseruabunt.
 Boni vero angeli in alteram lancem decenti specie bonas actiones imponēt.
 Nempe si misericors fuisti, si fratribus pepercisti, si cibo esurientem refecisti, si
 sitienti potum praeuisti, si nudum, quibus potuisti, tegumentis operuisti, si
 carceri mandatos, & egrotos inuisti, si peregrinos & hospitio carentes in
 aedes tuas inuisti: si pauperibus & egentibus opem attulisti, si aliud hu-
 manitatis officium humaniter cuiquam praestitisti. Haec te in hora extrema
 tuebuntur. Quando igitur actiones tuas in medium protulerint, profanas
 quidem demones, angeli autem bonas, lucidi lucidas, tenebrosi tenebrosas,
 & in lances onerauerint, utrorum pars praeponderauerit, illos voluptas &
 gaudium incesset, tanquam victores scilicet, & victi contristabuntur vehe-
 mentissime, ut testatur Gregorius magnus in Dialogis, magnisque, & om-
 nimodis magnus, & diuinus Antonius, magistrorum reuerendissimus, &
 Sanctorum decus. Haec Philippus. At Damascenus ista Orat. de fi-
 delibus defunctis. Narrant viri quidam diuinitus illustrati, hominum
 actiones in extremo vita spiritu, non secus atq; in trutina perpendi. Atq; si
 lanx dextera alteram super excedat, manifestum, quod is, cuius opera exa-
 minantur, in dextris refocillabitur. Sin vtraq; aequaliter pendeat, vincet
 tamen omnino diuina misericordia, quin etiam, ut Theologi referunt, si si-
 nistra parum vergat, misericordia Dei totum adimplebit, &c.

De hac pictura sic scribit Molanus lib. 3. de picturis cap. 39.
 Michaël Archangelus cum libra pingitur, ut simplices, inquit Eckius, intel-
 ligant, eum potestatem habere animas hominum suscipiendi, eorumq; me-
 rita ponderandi. Quod quidem non ita intelligendum est, quasi ij conse-
 quantur vitam aeternam, in quibus bona opera praeponderant malis: illi ve-
 ro diabolo relinquuntur, in quibus mala bonis praeponderant. Quale quid
 habere videtur incerti scriptoris sermo, in appendice Tomi decimi Augustini.
 Haec enim absurdissime dicerentur: cum nihil coinquinatum introire possit
 in regnum caelorum: & qui offenderit in vno, factus sit omnium reus. Sed si-
 gnificatur hac pictura, quod debemus deposuisse omne pondus & circum-
 stans

flans nos peccatum, vt signifer S. Michaël representet nos in lucem sanctam, quæ olim Abrahæ, & semini eius promissa est. Significatur, quod in æquitate erit iudicium de nobis. Sæpè enim in scriptura inculcatur, quod Deus iudicabit orbem in æquitate. Sed & statera huius mentio fit in scriptura sacra, Danielis quinto. Appensus es in statera, & inuentus es minus habens. *Iob. cap. 31.* Appendit me in statera iusta, & scit Deus simplicitatem meam. Ita Molanus.

Neque verò Crancius picturam huiuscemodi, aut meritum ac demeritorum in altera vita quasi examinationem, reiicit, sed hoc tantummodo pro improbabili habuit, illud vnicum Henrici opus fuisse, quo si caruisset, libra in deteriorem partem versa fuisset, hoc est, à cælesti beatitudine exclusus fuisset. Proculdubio enim sanctus ille Imperator, meritis grauissimus ad tribunal Dei venit. Neque vult illa bilancis seu trutinæ effigies, & representatio, fieri posse, vt quis vna vel pluribus letiferis culpis irretitus, bonisque operibus simul instructus ad examen illud accedat; nam qui vel vno mortali scelere obstrictus tenetur, is eo ipso omni bonarum & laudabilium actionum fructu ac vtilitate caret; & reus gehennæ efficitur; sed hæc viuentium oculis & mentibus ita proponuntur & obiiciuntur, vt flagitia capitalia studiosè vitent; & per bona opera vocationem suam certam facere sedulo studeant; cogitentque, Dæmones etiam remissa peccata mortalia, homini opprobreturos; & fieri posse, vt licet quoad culpam, expiata sint; nondum tamen totum illud temporalis pœnæ persolutum sit, quod Deo ob iniuriam per peccata illatam, persolui debet. Vide Serarium nostrum in cap. 5. *Iosue q. 45.* vbi eleganter de pictura S. Michaëlis cum trutina differit, & quid sibi velit, copiosè exponit.

Cæterum, relationem, quam Crancius pro fabulosa habet, aliter concinnat Cuspinianus in Henrico II. quem videat, cui talia cognoscendi cupido inest. In Saxonia tamen sua lib. 4. cap. 35. refert Crancius eandem historiam, & sine vlla censura.

Non est autem hîc silentio prætereundum, quod in Græcorum Menæo, die 20. Ianuarij, de Petro Telonario, (qui sub Iustiniano Imp. vixit) proditum legimus; nam cum prorsus esset

esset in egenos immisericors, & sordidè parcus, talisque ab omnibus haberetur, accidit, vt mendicus quidam, experiundi causâ, eum adiret, Eleemosynam postulans. ὁ δὲ τῶν ἀρτῶν ἀρπάσας ἕνα, καὶ ᾗ ἐτύχε τότε τὸν ἀρτοποιὸν τῆς παρεσκευασμένης κομίζεσθαι ἀρτίου, μετὰ θυμῷ κατὰ τὸ πένητος, ὡσεὶ λίθον, ἢ κόνυσιν, ἢ πῶ δὴ παρήλασον ἡμέραι, καὶ ὁ πατερίκιος νόσφ' κατὰ χεῖρας ἡρωῶς ἐαυτὸν εἶσα τῶν περὶ τῶν λόγων ὑπέχρηται, εἶτα καὶ ζυγὸς ἐδόκει παρῆται διακείων ἐκάτερα ὀμῆτα μὴν τὴν λαίαν πλάσσειν μέλας ἰβλεπε συναδρεῖ ζοίαντες, καὶ πολλὰ τῶν αὐτῶ πρῶτον ἄτοπα τῆ πλάσσειν κατὰ πένητος, κατὰ δὲ τὴν δεξιὰν λοχημίας μὴν ἀνδρας καὶ φοβερὸς τὴν μορφὴν μηδὲν ἀγαθὸν ἐπιμίτου παρεξουσίοντος, πλὴν τῶ ἀρτῶν ἐκείνη ὄν μετὰ θυμῷ κατὰ τὸ πένητος ἔβαλεν. αὐτῶ τοῖνον διανασῶς, καὶ ἄπασαν αὐτῶ τὴν περιουσίαν πένησι δανείμας, καὶ αὐτὰ ἰμάτια δὲς πτωχῶ πνι, τὸν χεῖρῶν εἶδε καὶ ἕπινος ταῦτα ἐνδεδμένον.

Ille arreptum panem, (nam tum sortè fortuna Pistor panes adferbat) irato animo, tanquam lapidem, in mendicum iecit. Nondum duo dies abierant, cum patricius (Petrus Telonarius) in grauem morbum delapsus, vidit se actionum suarum rationem dare; videbatur quoq; libra adesse, qua vtriusque generis facta trutinabantur, & examinabantur; ad cuius leuam lancem atros quosdam cernebat, qui multa eius male facta lanci imponebant. A dextra verò parte intuebatur candida veste vestitos, sed aspectu terrificos, qui quod ponderarent, nihil inueniebant, præter panem illum, quem iratus post pauperem proiecerat. Statim ergo exsurgens omnes suas facultates egenis distribuit, & vestimentis suis mendicum vestiuit; quibus postea Christum indutum secundum quietem conspexit: vitæque sanctissimè institutâ Hierosolymam, & deinde Constantinopolim petiit; vbi etiam plenus meritis viuendi finem fecit. Hæc recitare placuit, vt meritorum & demeritorum in altera vita futuram æstimationè, sapius sub schemate bilancis & trutinæ representatam, & mortalium oculis exhibitam sciamus.

Lutherus etiam in concione de Natiuitate B. Virginis impressa cum aliis nonnullis VVitebergæ, Anno M. D. XXVII. aliquid somniauit de historia seu traditione calicis in trutinam à S. Laurentio iniecti: sed id non Henrico Imp. sed cuidam Episcopo Merseburgensi accidisse, & eum, qui apparuit non S. Laurentium, sed Diabolum fuisse ait: & hoc sine dubio ea nocte didicit, qua cum Diabolo de priuata Missa disputauit.